

доступу : www.pedkoledzh.cv.ua/ - Назва з екрану.

3. Сисоева С. Особистісно зорієнтовані технології: метод проектів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/method/technol/1413/> - Назва з екрану.

4. Арутюнов Ю.С., Дера В.Г. Деловая игра «Мозговая атака»: Методическое пособие. – М., 1990.

5. Баханов К. Технологія групової справи в навчанні історії в школі // Історія в школах України. – 2002. – № 1. – С.23-29.

6. Борзова Л.П. Дидактические игры // Преподавание истории в школе. – 2000. – № 1. – С.46-47. Гушинець Н.О. Інноваційні методи і форми проведення семінарських занять // матеріали конференції «Гуманізм та освіта», 2008.

7. Ларионов В.В., Писаренко С.Б. Видовое информационное поле в инновационной педагогике: состав, структура, свойства и применение в тестировании // Инновации в образовании. – 2005. – №1. – С.55-62.

8. Мухина С.А., Соловьев А.А. Нетрадиционные педагогические технологии в обучении. – Ростов-на-Дону, 2004.

9. Носенко Е.Л. До проблеми зміни освітньої парадигми // Педагогічний процес: теорія і практика. – К., 2002. – Вип.2. – С.77.

УДК 378.091.313:811.11

О.А. Подзигун, м. Вінниця, Україна / O. Podzygun, Vinnytsia, Ukraine
e-mail: pogzigun77@gmail.com

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНШОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Анотація. У статті розглянуто особливості застосування інформаційних технологій у процесі навчання іншомовного професійного спілкування майбутніх учителів. Зазначено, що методи застосування інформаційних технологій навчання залежать від багатьох факторів і визначаються конкретними умовами навчання: конфігурацією й можливостями наявної комп'ютерної й телекомунікаційної техніки, кількісним і якісним складом студентського контингенту, доступним програмним забезпеченням, кваліфікацією викладача тощо. Нині інформаційні технології у навчально-виховному процесі використовуються на всіх його етапах: під час планування, організації, реалізації, контролю результатів і управління якістю знань. Форми роботи з інформаційними технологіями на заняттях іноземної мови можуть бути різними: засвоєння нового матеріалу чи його закріплення з використанням комп'ютерних навчальних програм, написання творів, переказів, диктантів, перевірка грамотності чи правопису іноземної мови, використанням програм-тренажерів для поповнення словникового запасу або програм-оболонки для створення комп'ютерних тестів для моніторингу якості знань студентів. Особливого значення в процесі використання інформаційних технологій набуває вміння викладача виділити і сформувати ядро знань з навчальної дисципліни, здійснювати структурування масиву змісту навчального матеріалу з урахуванням рейтингу студента, раціонально розподілити інформацію, яку необхідно вивчити, між педагогом, підручником і комп'ютером. У статті наголошується, що істотний вплив інформаційних технологій виявляють на комунікативну діяльність студентів. У результаті включення майбутніх учителів іноземної мови в роботу з віддаленими інформаційними банками даних, використання електронної пошти, комп'ютерних конференцій, супутникового телебачення, інтерактивного відео та іншого, трансформується структура людського спілкування.

Ключові слова: інформаційні технології, іншомовне професійне спілкування, майбутні учителі, іноземна мова, навчальний процес, вищий навчальний заклад.

Information technology implementation in teaching the foreign language professional communication of future educators

Annotation. The article deals with the peculiarities of information technology implementation into the educational process for teaching foreign language professional communication of future teachers. Here it is defined that the methods of information technology education depends on many factors and specific conditions of study: configuration and capabilities of existing computer and telecommunication equipments, quantitative and qualitative stuff of students' contingent, affordable software for teachers etc. Nowadays, information technologies in the educational process are used at all its stages: during the planning, organization, implementation, monitoring results and management of knowledge quality. Forms of work with information technology in a foreign language class can be different: learning new material or its revising with the use of computer training programs, writing essays, translations, dictations, checking spelling and grammar literacy or using simulators to improve foreign language vocabulary or programs for creating computer or on-line tests to monitor the quality of students' knowledge. The article shows the particular importance of teacher's ability to select and form the core elements in the subject, to structure the solid content of educational material on the basis of the students' rating to distribute rationally the information necessary to learn among a teacher, a coursebook and a computer while using the information technologies. The article emphasizes on the significant impact of information technology on students' communication activity. As a result, including future foreign language teachers in work with remote information data banks, in usage of e-mail, computer conferences, satellite television, interactive video etc. transforms the structure of human communication.

Key words: information technology, foreign language professional communication, future educators, foreign language, educational process, higher educational establishment.

Постановка проблеми. Упровадження інформатичних технологій в освітню систему України та формування єдиного інформаційно-освітнього простору – пріоритетні напрями сучасної державної

політики. Інформатизація освіти і пов'язані з нею можливості використання інформаційних технологій у навчанні ведуть не лише до зміни організаційних форм і методів навчання, а й до виникнення інноваційних методів навчання. Інформатизація предметних галузей, інтелектуалізація навчальної діяльності, загальні інтеграційні тенденції процесу пізнання навколишньої дійсності призводять до розширення, поглиблення, інтеграції навчальних предметів або окремих тем. Це зумовлює зміну критеріїв відбору змісту навчального матеріалу. Вони ґрунтуються на необхідності інтенсифікації процесу інтелектуального розвитку й саморозвитку особистості студента, формування вмінь одержувати знання, користуючись різними сучасними методами обробки інформації.

Для того, щоб інформаційні технології стали звичайним засобом здобуття знань, необхідно більш інтенсивно впроваджувати їх у процес навчання, починаючи вже зі школи. Отже, постає проблема підготовки майбутніх учителів, які вміють застосовувати інформаційні технології в своїй професійній діяльності.

Аналіз попередніх досліджень. Проблема ефективного використання інформаційних технологій в освіті вже досить широко висвітлена у педагогічній науці. Перші спроби дослідження проблеми створення цілісної системи комп'ютерного навчання були започатковані за кордоном, де цим питанням опікувалися А. Борк, Р. Вільямс, К. Маклін, С. Пейперт, Б. Хантер та інші. Нині і в Україні з'явилися наукові дослідження із проблеми використання засобів інформатизації та глобальної комунікації в освіті. Розв'язанню окремих питань використання інформаційних технологій у навчанні присвячені роботи знаних вітчизняних і зарубіжних науковців: В. Бикова, Д. Богданової, І. Булах, Б. Гершунського, Р. Гуревича, М. Жалдака, М. Кадемїї, В. Клочка, Т. Коваль, Г. Козлакової, М. Лапчика, І. Роберт, Л. Шевченко та ін. Використання інформаційних технологій навчання у викладанні іноземних мов розглянуто у працях І. Грітченко, М. Кларіна, Л. Морської, Є. Полат, Г. Селевко, П. Сердюкова та ін.

Кожний із дослідників проблеми підвищення якості навчання за допомогою застосування інформаційних технологій реалізує свій авторський підхід, але всі науковці сходяться в тому, що вирішальною ланкою у цьому процесі є якість підготовки вчителів шкіл, викладачів ВНЗ та інших типів навчальних закладів.

Мета статті – показати особливості застосування інформаційних технологій у процесі навчання іноземного професійного спілкування майбутніх учителів.

Виклад основного матеріалу. Ознайомлення із науково-педагогічною літературою засвідчило тенденцію ширшого використання інформаційних технологій у навчальному процесі. Це не випадково, оскільки на різні способи подачі інформації завжди

чуттєво реагувала, у першу чергу, освітня сфера діяльності людини.

«Сучасна освіта повинна готувати людину, котра здатна жити в надзвичайно глобалізованому і динамічно змінному світі, сприймати його змінність як суттєву складову власного способу життя. ... Суспільна потреба спонукає сучасну школу, її вчителів та педагогів-науковців до пошуку нових педагогічних ідей і технологій, до поширення і запровадження передового педагогічного досвіду» [5, с. 4-5].

Без сумніву професійна спрямованість процесу навчання залежить від організації навчальної діяльності. На цей процес впливають внутрішні (психологічні особливості студента, мотивація, його підготовленість) і зовнішні (оцінка його діяльності оточуючими) психолого-педагогічні умови.

Вивчення наукової літератури дозволяє стверджувати, що процес реалізації принципу професійної спрямованості в педагогічному навчальному закладі повинен передбачати вивчення автентичного матеріалу, пов'язаного зі специфікою професійного напрямку майбутніх педагогів. Навчання усного та писемного мовлення має бути пов'язане з розвитком іншомовної компетенції для ведення розмови зі спеціальності, обміном досвідом із зарубіжними колегами, анотуванням і реферуванням наукового професійно спрямованого тексту [4, с. 104].

Методи застосування інформаційних технологій навчання залежать від багатьох факторів і визначаються конкретними умовами навчання: конфігурацією й можливостями наявної комп'ютерної й телекомунікаційної техніки, кількісним і якісним складом студентського контингенту, доступним програмним забезпеченням, кваліфікацією викладача тощо.

Навчання іноземним мовам у педагогічному ВНЗ сьогодні істотно змінює свій характер завдяки інформаційним системам, що впроваджуються у навчальний процес. У першу чергу, необхідно відзначити внесок засобів інформаційних технологій у створенні іншомовного середовища – одного з основних мотивуючих і стимулюючих факторів у процесі вивчення іноземних мов, що раніше трималося винятково на майстерності викладача. До нових тенденцій відноситься і передача частини повноважень по проектуванню і керуванню навчальним процесом не лише комп'ютеру, але й самому студенту.

Треба зазначити, що навіть наявність найсучаснішого комп'ютера саме по собі не гарантує освоєння іноземної мови, якщо не враховувати необхідність науково обґрунтованої організації цієї діяльності або безпосередньо викладачем, або опосередковано – системою засобів, які закладені в програмному забезпеченні поряд з мовним матеріалом. Інформаційні технології – не просто проміжна ланка між студентом і викладачем. Справа в тому, що зміна засобів і методів навчання призводить

до зміни змісту навчальної діяльності, яка стає все більш самостійною і творчою, сприяє реалізації індивідуального підходу у навчанні.

Нині інформаційні технології у навчально-виховному процесі використовуються на всіх його етапах: під час планування, організації, реалізації, контролю результатів і управління якістю знань.

Особлива увага викладачів іноземних мов до інформаційних технологій обумовлена, на думку Л. Морської, «пошуком вирішення таких проблем:

- збільшення контакту з автентичною мовою, що вивчається;
- організації самостійної роботи, зокрема, тренування в мовленні;
- створення та обробки текстів, написаних мовою, що вивчається;
- звільнення вчителя від рутинної, механічної, але часоємної роботи;
- моделювання середовища спілкування іноземною мовою;
- мотивації вивчення іноземної мови як реального засобу отримання інформації (освітньої, країнознавчої, професійної)» [3, с. 17].

На думку таких науковців, як В. Ніколаєва, В. Ушницька, А. Нестерова використання інформаційних технологій у процесі вивчення іноземної мови розглядається як повне занурення тих, кого навчають, у мовне середовище, що сприяє розширенню і поглибленню комунікативної компетенції. Науковці відзначають цілу низку характеристик, властивих лише комп'ютерним навчальним матеріалам:

- інтерактивність (здатність вести діалог з користувачем);
- використання комплексу засобів для подання інформації: тексту графіки, звуку, мультиплікації, відео, що дозволяє розв'язувати такі педагогічні завдання, як орієнтування на різні канали сприйняття тих, хто навчається, варіювання режимів подання інформації, показ явищ у динаміці, включення у програму завдань і способів діяльності, виконання яких неможливе без використання комп'ютера;
- адаптивність (наявність засобів індивідуалізації навчання);
- нелінійність подання інформації;
- необхідність спеціальної підготовки користувача для роботи із програмами (володіння навичками роботи на комп'ютері) [2].

У навчально-методичній літературі виділяють два основних напрями застосування інформаційних технологій у навчанні іншомовного спілкування. Перший напрям орієнтований на інформаційну підтримку навчального процесу і базується на значній швидкості обробки інформації, великому об'ємі пам'яті. Такі інформаційні технології передбачають статистичний аналіз, збереження та обробку текстів, лексикографічних даних, підготовку словників, довідників та інших баз даних. Другий напрям

розрахований на моделювання різноманітних інтелектуальних процесів, пов'язаних з вивченням та навчанням іноземної мови, наприклад, презентація та пояснення нового навчального матеріалу, моделювання спілкування з носіями мови, контроль та оцінювання навчальної діяльності [3, с. 16].

Проте, використання інформаційних технологій у навчанні іноземними мовами зіштовхується нині з серйозними проблемами. Скептики, які виступають проти застосування комп'ютера у навчальному процесі, твердять, що він, мовляв, порушує безпосереднє спілкування студентів з викладачем. Але такий аргумент не є переконливим. Адже, живе спілкування педагога зі студентами в умовах групового навчання має ряд істотних недоліків. По суті, викладач продуктивно спілкується не зі всією групою, а з окремими студентами, а решта «вимикаються»: одним це не цікаво, іншим – так все зрозуміло, а треті – просто занурені у проблеми, що не мають нічого спільного з тими, що розглядаються на занятті. Перекладаючи частину навчальних функцій на комп'ютер, викладач може приділяти більше уваги студентам, які не встигають за темпом навчання всієї групи.

Іншою проблемою впровадження інформаційних технологій у процес навчання іноземної мови є «низький коефіцієнт корисної дії використання комп'ютера. Програмісти в області розвитку штучного інтелекту зазначають, що комп'ютер під час навчання іноземної мови дуже мало або взагалі не використовується для підтримки складних (в інтелектуальному плані) видів діяльності як засіб вирішення завдань і як консультуючий засіб для інтелектуального тьюторінгу» [1, с. 59].

Форми роботи з комп'ютером на заняттях іноземної мови можуть бути різними: засвоєння нового матеріалу чи його закріплення з використанням комп'ютерних навчальних програм, написання творів, переказів, диктантів, перевірка грамотності чи правопису іноземної мови, використанням програм-тренажерів для поповнення словникового запасу або програм-оболонки для створення комп'ютерних тестів для моніторингу якості знань студентів.

Використання інформаційних технологій як засобу навчання сприяє:

- розвитку особистості студента, підготовці його до життя в умовах інформаційного суспільства, зокрема: розвитку мислення; естетичному вихованню; розвитку комунікативних здібностей; формуванню умінь приймати оптимальне рішення або пропонувати його варіанти у складній ситуації; розвитку умінь здійснювати експериментально-дослідницьку діяльність; формуванню інформаційної культури; умінь здійснювати обробку інформації;
- реалізації соціального замовлення, зумовленого інформатизацією сучасного суспільства;
- інтенсифікації всіх рівнів навчально-виховного процесу: підвищення ефективності і якості навчання через реалізацію можливостей засобів

інформаційних технологій; забезпечення спонукальних мотивів, що зумовлюють активізацію пізнавальної діяльності; поглиблення міжпредметних зв'язків.

Звернемо увагу на те, що комп'ютерні програми не здатні й не повинні виконувати основні функції викладача: розвиток особистості студентів, творчий пошук з метою організації їхньої спільної роботи, підбір, розробка і вибір найкращих з конкуруючих програм, внесення до них змін.

Викладач визначає предметні цілі навчання, масштаби застосування інформаційних технологій для формування моделі підготовки фахівців у конкретному ВНЗ. Особливого значення в процесі використання інформаційних технологій набуває вміння викладача виділити і сформувати ядро знань з навчальної дисципліни, здійснювати структурування масиву змісту навчального матеріалу з урахуванням рейтингу студента, раціонально розподілити інформацію, яку необхідно вивчити, між педагогом, підручником і комп'ютером.

Позитивна роль інформаційних технологій зумовлена тим, що вони виступають як потужні знаряддя праці, за допомогою яких людина реалізує поставлені завдання, котрі підсилюють її інтелект, звільняють від шаблонних, важких рутинних операцій, що дозволяють ставити та розв'язувати різноманітні творчі завдання. Успішне використання інформаційних технологій сприяє розвитку в студента адекватної спеціалізації пізнавальних процесів – сприйняття, мислення, пам'яті, формування спеціалізованої на предметному змісті ділової мотивації застосування комп'ютера для розв'язання професійних завдань, підвищує самооцінку людини, формує позитивні особистісні якості. У взаємодії з інтелектуальними комп'ютерними інформаційними системами зростає здатність особистості до саморегуляції, самоорганізації, а також співробітництва та співтворчості.

Література:

1. Ваховська О. Технологія самостійного вивчення іноземних мов з використанням комп'ютера / О. Ваховська // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. – № 5. – С. 57-65.
2. Николаева В.Д. Применение информационных технологий в обучении иностранному языку / В.Д. Николаева, В.В. Ушницкая, А.С. Нестерова // Информатика и образование. – 2003. – № 7. – С. 35-36.
3. Морська Л.І. Інформаційні технології у навчання іноземних мов: навч. посібник / Л.І. Морська. – Тернопіль: Астон, 2008. – 265 с.
4. Петрова А.І., Подзигун О.А. Навчання іноземної мови для професійного спілкування майбутніх учителів засобами інформаційно-комунікаційних технологій / А.І. Петрова, О.А. Подзигун // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка: збірник наукових праць. – Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2015. – Випуск 3(81). – С.104-107.
5. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність / В.В. Химинець. – Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2007. – 364 с.

Звернемо увагу на те, що істотним виявляється вплив інформаційних технологій на комунікативну діяльність студентів. У результаті включення майбутніх учителів іноземної мови в роботу з віддаленими інформаційними банками даних, використання електронної пошти, комп'ютерних конференцій, супутникового телебачення, інтерактивного відео та іншого, трансформується структура людського спілкування. Спілкування, опосередковане інформаційних технологій навчання, включає всі традиційні види й форми мови – усну, писемну, внутрішню, монологічну та діалогічну, що в кінцевому результаті призводить до створення особливої форми спілкування – метакомунікативної.

Метакомунікативне спілкування знімає просторово-тимчасові обмеження під час роботи із джерелами інформації і визначає новий темп та ритм розвитку розумової діяльності в процесі навчання. Ця форма взаємодії перетворюється у засіб міжнародного спілкування, який долучає будь-якого фахівця до спільного розв'язання загальнолюдських проблем.

Висновок. Використання інформаційних технологій у навчанні іноземним мовам сприяє збільшенню частки самостійної діяльності і активізації студентів, формуванню особистості студента через розвиток його здатності до освіти, самонавчання, самовиховання, само актуалізації, самореалізації. Водночас, треба зробити і таке застереження: хоча комп'ютер і вносить значний вклад у процес навчання, головною діючою особою навчально-виховного процесу викладання є викладач, який повинен вирішувати: на яких етапах уроку застосування комп'ютерної техніки має сенс і які саме програми треба запропонувати студентам. Іншими словами, можна сказати, що лише продумана комбінація застосування елементів комп'ютерного навчання і живого спілкування дозволить викладачеві досягти поставленої на занятті мети.